

Врз основа на член 20, став 1, алинеја 3 од Законот за рамномерен регионален развој (Сл.весник на РМ. бр. 63/07, 187/13, 43/14 и 215/15, 64/2018), Советот за развој на Пелагонискиот плански регион на седницата одржана на 14.12.2020 година донесе:

АКЦИСКИ ПЛАН

за реализација на Програмата за развој на Пелагонискиот плански регион во 2021 година

Декември, 2020 година
Битола

Вовед

Потребата за планирање на проектните активности на Центарот за развој на Пелагонискиот регион на годишно ниво се наметнува поради остварување на развојните цели предвидени во регионалните и националните стратешки документи со кои се креираат политиките на рамномерниот развој на национално ниво.

Регионалниот развој е процес во којшто различни регионални засегнати страни учествуваат во дефинирањето, одлучувањето и имплементацијата на утврдени развојни цели заради намалување на диспаратите во развојот помеѓу и во рамките на планските региони без да го нарушат постоечкиот економски, социјален и еколошки капитал.

Стратешката рамка за рамномерен и одржлив развој на националната економија и општеството во целина ја чинат Законот за рамномерен регионален развој (Сл.весник на РМ. бр. 63/07, 187/13, 43/14 и 215/15) заедно со регулативата во неколку други сектори и Стратегијата за регионален развој на Република Македонија за периодот 2009 – 2019 (Службен весник број 119/09, 138/2014). Сето ова претставува појдовна основа за подготовка на Акцискиот план за реализација на Програмата за развој на Пелагонискиот регион во 2021 година.

Целта на изготвувањето на овој Акциски план е да даде насока во развојниот пат на Пелагонискиот регион кон подобро разбирање на начинот на којшто се остварува одржливиот развој преку рефлектирање на потребите генерирани во визијата на регионот и заедничките приоритети на различните заинтересирани страни на локално, регионално и национално ниво.

Правна рамка

Основата за подготовка на Акциониот план за спроведување на Програмата за развој на планските региони е утврдена во член 13 од Законот за рамномерен регионален развој, кој предвидува донесување на годишни Акциски планови за спроведување на Програмата за развој на регионот.

Самата содржина на Акцискиот план е уредена со Правилникот за Методологија за изработка на планските документи за регионалниот развој. Во членот 24 на оваа Методологија се дефинирани следните содржини на Акциониот план:

- Стратешки цели;
- Приоритети во рамките на стратешки цели;
- Мерки за имплементација на секој приоритет;
- Индикатори за следење на имплементацијата на секоја мерка;
- Надлежни институции за спроведување на мерките
- Висина на трошоците и извори на финансирање на регионалниот развој

Процесот за изработка на Акцискиот план е координиран од страна на тимот на Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион, како институција која што учествува во планирањето на регионалниот развој и спроведувањето на планските документи за регионален развој.

Стратешки цели, приоритети и мерки за спроведување на приоритетите на регионалниот развој на Пелагонискиот регион за 2021 година

Програмата за развој на Пелагонискиот регион е базирана на основниот концепт на политиката на регионален развој: развивање и имплементација на полицентричен модел на развој и поаѓа од насоките за развој на регионот опишани во националната Стратегија за рамномерен регионален развој како и од развојните цели и приоритети на општините во рамки на регионот. Во склад со законската регулатива, оваа Програма има за цел да обезбеди:

- Поттикнување на одржлив и рамномерен економски развој на регионот
- Развој на Пелагонија како конкурентна туристичка дестинација и промоција на регионалниот културен идентитет
- Унапредување на квалитетот на социјалните и здравствените услуги, спортот и образованието на регионално ниво
- Подобрување на меѓусебната и меѓународната поврзаност за подобрување на квалитетот на живот на граѓаните и привлекување инвеститори
- Поконкурентно земјоделство и одржлив рурален развој
- Заштита и унапредување на животната средина во насока на одржлив развој

При изработката на Програмата за развој на ППР 2020 – 2024 беше утврдена развојната визија:

Пелагонискиот регион е конкурентна и посакувана дестинација за живеење и туризам, со перспектива за младите, добра социјална инклузија, чиста животна средина и европска иднина.

Врз основа на SWOT анализата и утврдената визија, приоритетите во остварувањето на среднорочните цели на развојот се прикажани во Табела 1.

Табела 1

Стратешки цели	Приоритети
Стратешка Цел 1 - Поттикнување на инклузивен рамномерен економски развој	Приоритет 1.1: Поттикнување на конкурентноста и иновативноста на претпријатијата
	Приоритет 1.2: Промовирање на инклузивно претприемништво и самовработување
	Приоритет 1.3: Привлекување на инвестиции и зголемување на извозот
	Приоритет 1.4: Развој на посакувана и конкурентна дестинација за туризам
Стратешка Цел 2 - Поттикнување на социјална, образовна, културна и здравствена инклузивност	Приоритет 2.1: Подобрување на капацитетите и условите во образованието, социјалата и здравството
	Приоритет 2.2: Унапредување на инклузивни социјалните и здравствените услуги
	Приоритет 2.3: Унапредување на културата и заштита на културното наследство
	Приоритет 2.4: Создавање работна сила според потребите на пазарот на труд преку градење партнерства.
Стратешка цел 3 – Подобрување на квалитетот на животот на населението преку инвестиции во	Приоритет 3.1: Унапредување на просторното и урбанистичкото планирање на општинско и регионално ниво
	Приоритет 3.2: Изградба на нова и подобрување на

меѓусебната и меѓународната поврзаност, комуналната и енергетската инфраструктура	постоечката комуналната инфраструктура
	Приоритет 3.3: Изградба на нова и подобрување на постоечката сообраќајно-транспортна и дигитална инфраструктура
	Приоритет 3.4: Изградба на нова и подобрување на постоечката енергетската инфраструктура.
Стратешка цел 4 – Одржливо земјоделство и подобар квалитет на живот во руралните средини	Приоритет 4.1: Трансфер на знаење, зголемување на конкурентноста и иновативноста во земјоделското производство и преработка
	Приоритет 4.2: Диверзификација и инклузивност на економски активности во руралните средини
	Приоритет 4.3: Подobar квалитет на живот во селата, подрачјата со значителна депопулација и специфични развојни потреби.
Стратешка цел 5 – Заштита и унапредување на животната средина	Приоритет 5.1: Унапредување на животна средина преку паметно и одржливо управување со загадувањето на водата, воздухот и почвата
	Приоритет 5.2: Енергетска ефикасност и искористување на обновливи извори на енергија
	Приоритет 5.3: Заштита на природата и биодиверзитетот
	Приоритет 5.4: Промовирање на циркуларна и зелена економија.

Со мерките предвидени со оваа Програма ќе се искористат силните страни како основа за реализација на можностите за развој кои стојат на располагање на регионот, со едновремен обид за надминување на слабостите и амортизација на заканите како пречка за развојот на регионот.

Инструментите за поддршка на развојот (национални и меѓународни) во 2021 година ќе бидат искористени за постигнување на одрлив развој преку подобрување и унапредување на инфраструктурните услови, заштита на животната средина, подобрување на условите за развој на претприемништвото, инвестирање во човечките капацитети, зголемување на искористеноста на природните ресурси во регионот во насока на зголемување на енергетската ефикасност, развој на регионални културни иницијативи, меѓународна соработка и преку потесно поврзување на засегнатите страни во регионот во сите релеванти области за развој на истиот.

Акцискиот план за имплементација за стратешките цели и приоритети на Програмата за развој на Пелагонискиот плански регион во 2021 година дава преглед на мерките и активностите кои Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион заедно со другите чинители на регионалниот развој планира да ги оствари согласно ресурсите што ги поседува и достапните финансиски средства неопходни за имплементација на поединечните активности а во согласност со насоките дадени од страна на носителите на одлуките за рамномерен регионален развој на регионално и национално ниво. Сето тоа ќе биде следено преку конкретни индикатори за изведба коишто ќе произлегуваат од адекватни извори на информации за нивна верификација.

Предложените индикатори за следење на спроведувањето на мерките во рамките на приоритетите од Програмата за развој на Пелагонискиот регион се прикажани подолу.

Табела 2

Приоритети	Мерки	Индикатори
<p>Приоритет 1.1: Поттикнување на конкурентноста и иновативноста на претпријатијата</p>	<p>1.1.1. Подобрување на бизнис опкружувањето и инфраструктурата за поддршка на претпријатијата</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на спроведени обуки/обучени поединци; • Број на одржани средби со бизнис заедницата и број на претпријатија учесници; • Број на регистрирани нови претпријатија; • Број на регистрирани нови претпријатија основани од жени и млади; • Број на нови организации за поддршка на претпријатија; • Број на барани и број на реализирани советодавни услуги за претпријатијата; • Број на претпријатија корисници на услугите на регионалниот Бизнис центар при ЦРППР; • Број на претпријатија корисници на услугите на организации за поддршка • Број на настани за вмрежување на организациите за поддршка; • Број на заеднички иницијативи на организациите за поддршка на претпријатија; • Број на изготвени студии и анализи за идентификување на индустриите со потенцијал за развој на регионот; • Изработена стратегија за паметна специјализација во идентификуваните индустрии со потенцијал; • Број на формирани кластери; • Број на компании основани/водени од жени и млади кои се членови на мрежи и кластери
	<p>1.1.2. Зајакнување, вмрежување и подобрување на соработката помеѓу организациите за поддршка на претпријатијата, особено на претпријатијата основани или управувани од жени</p>	
	<p>1.1.3. Спроведување на процес на паметна специјализација</p>	
	<p>1.1.4. Јакнење на соработката на бизнис секторот со академската заедница и др. чинители</p>	
	<p>1.1.5. Инвестиции во истражување и развој и поттикнување на иновации и промовирање на економија базирана врз знаење</p>	
	<p>1.1.6. Зајакнување на капацитетите за подготовка на апликации за ФИТР и др. извори на финасирање базирани на претходни анализи</p>	
	<p>1.1.7. Спроведување на проекти за дигитално поврзување на чинителите иницијативите за високи перформанси, дигитални инкубатори и центри за иновации</p>	
	<p>1.1.8. Обезбедување на поддршка на претпријатија во секторите кои се најмногу погодени од пандемијата ковид-19</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> • Број на настани за вмрежување на бизнис секторот со академската заедница и др. чинители; • Број на заеднички иницијативи; • Број соработки помеѓу бизнис заедницата и академската заедница; • Број на подготвени проекти од страна на претпријатијата во регионот за аплицирање на повиците на ФИТР и др. извори; • Одобрени проекти на претпријатијата од регионот на повиците на ФИТР и др. извори; • Број на воведени иновации во претпријатијата; • Број на комерцијализирани иновации во претпријатијата; • Број на претпријатија што вовеле нова технологија; • Број на дигитални алатки и платформи за поврзување на чинителите во рамки на иницијативите за високи перформанси, дигитални инкубатори и центри за иновации; • Број на алатки и платформи за поврзување на чинителите; • Број на дигитални инкубатори; • Број на дигитални центри за иновации; • Број на поддржани претпријатија; • Број на поддржани претпријатија кои се основани/управувани од жени и млади • Обем на дадената поддршка.
<p>Приоритет 1.2: Промовирање на инклузивно претприемништво и</p>	<p>1.2.1. Поддршка за постојните и формирање на нови организации за поддршка на претприемништвото и</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на формирани инкубатори; • Број на дигитални

самовработување	самовработувањето	инкубатори; <ul style="list-style-type: none"> • Број на нови организации за поддршка на претприемништвото и самовработувањето; • Број на понудени од страна на организации за поддршка на претприемништвото и самовработувањето; • Број на претприемачи што побарале / добиле услуга од организациите за поиддршка; • Број на спроведени обуки/настани; • Број на учесници на обуките / настаните; • Број на поддржани претпријатија основани од млади и жени претприемачи; • Број на членови во мрежата на ментори за поддршка на претприемачи; • Број на членови во мрежата на ментори за поддршка на претприемачи кои се жени-сопственици на претпријатија; • Број на спроведени обуки и промотивни настани за квалификација и доквалификација на лица од ранливите групи; • Број на иницијативи за вработување лица од ранливите групи (огласи, совети, други услуги); • Број на лица од ранливи категории кои бараат работа; • Број на жени од ранливи категории кои бараат работа; • Број на лица од ранливи категории кои се вработиле; • Број на жени од ранливи категории кои се вработиле; • Број на претпријатија што вработиле лица од ранливи
	1.2.2. Поттикнување на претприемничката култура и јакнење на капацитетите за претприемништво (со фокус на млади, жени и ранливи групи во руралните средини)	
	1.2.3. Поддршка на новоосновани претпријатија од страна младите и жените претприемачи	
	1.2.4. Воспоставување на регионална мрежа на ментори за поддршка на жени претприемнички	
	1.2.5. Поттикнување на вработливоста и економско јакнење на жените од ранливите групи	
	1.2.6. Зголемување на капацитетите на ранливите групи за вработување и континуирана поддршка за подобрување на нивната положба на пазарот на труд	
	1.2.7. Следење на претприемничката активност на млади, жени и други ранливи групи.	

		<p>групи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на изработени анализи за претприемничката активност во регионот со посебен фокус на млади, жените и др. ранливи групи.
<p>Приоритет 1.3: Привлекување на инвестиции и зголемување на извозот</p>	<p>1.3.1. Создавање на атрактивна инвестициска средина преку лобирање за прилагодување на законската регулатива, намалување и упростување на бирократски бариери и воведување даночни олеснувања и др. стимулации</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на успешни иницијативи за прилагодување на законската регулатива, намалување и упростување на бирократски бариери и воведување даночни олеснувања и др. стимулации • Број на настани за промоција на инвестициските потенцијали; • Број на учесници - потенцијални инвеститори; • Обем на инвестиции во основни средства во индустријата; • Број на нови претпријатија што инвестираат во ТИРЗ и општинските зони; • Број на нови претпријатија што инвестираат во општински зони; • Обем на нови инвестиции во ТИРЗ; • Обем на нови инвестиции во општински зони; • Должина на изградена канализација во ТИРЗ и општински зони (во км); • Должина на асфалтирани патишта во ТИРЗ и општински зони (км); • Број на настани со иселениците од регионот; • Број на иселеници што донеле одлука за инвестирање во регионот; • Број на настани со инвеститори од прекуграничните региони; • Број на инвеститори од прекуграничните региони што донеле одлука за инвестирање
	<p>1.3.2. Промовирање на инвестициските потенцијали и привлекување на домашни и странски инвеститори во сектори кои создаваат најголема продуктивност и додадена вредност</p>	
	<p>1.3.3. Градење на бизнис соработки со иселеници од регионот и со прекуграничните региони</p>	
	<p>1.3.4. Поддршка на домашните и странски инвеститори во тек на реализирање на инвестицијата</p>	
	<p>1.3.5. Вмрежување на претпријатијата на инвеститорите со локалните добавувачи</p>	
	<p>1.3.6. Поддршка за зголемување на извозните активности на претпријатијата.</p>	

		<p>во регионот;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на поддржани домашни и странски инвеститори во тек на реализирање на инвестициите; • Број на настани за вмрежување на претпријатијата на инвеститорите со локалните добавувачи; • Број на спроведени проекти за воведување на стандарди; • Број на претпријатија со воведени стандарди; • Број на претпријатија што вовеле нова технологија; • Обем на извозот во регионот; • Број на извозно ориентирани субјекти; • Број на онлајн алатки за извозна промоција на претпријатијата; • Број на настани за извозна промоција на претпријатијата.
<p>Приоритет 1.4: Развој на посакувана и конкуретна дестинација за туризам</p>	<p>1.4.1. Диверзификација и интегрирање на туристичката понуда во насока на зголемување на туристичката сезона преку целата година</p> <hr/> <p>1.4.2. Инвестиции во инфраструктурата на туристичката понуда во регионот</p> <hr/> <p>1.4.3. Вмрежување на сите чинители во областа на туризмот на регионално и меѓународно ниво</p> <hr/> <p>1.4.4. Промоција на регионалната туристичка понуда</p> <hr/> <p>1.4.5. Вклучување на туристичката понуда на Пелагонискиот регион во Балканската туристичка понуда</p> <hr/> <p>1.4.6. Инвестиции за развој на капацитетите на човечките ресурси во туризмот</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на туристички пакети што се нудат; • Број на новосоздадени атракции, услуги и искуства; • Должина на мапирани пешачки патеки (во км); • Должина на мапирани и изградени велосипедски патеки (во км); • Должина на изградени и реконструирани пристапни патишта до туристичките локалитети (во км); • Број на уредени туристички локалитети; • Број на поставени знаци и инфо табли; • Вредност на инвестираните средства во проекти за подобрување на туристичката инфраструктура; • Број на создадени туристички атракции и услуги;

	<p>1.4.7. Поддршка и промовирање на алтернативни форми на туризам.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на реновирани планинарски домови; • Број и капацитет на новоотворените сместувачки капацитети во приватното сместување; • Број и капацитет на реновирани сместувачки капацитети во приватното сместување; • Број на настани за вмрежување на сите чинители во областа на туризмот на регионално ниво; • Број на заеднички иницијативи на чинители во областа на туризмот на регионално ниво • Број на онлајн алатки за промоција туристичка понуда на регионот; • Број на настани за промоција на туристичка понуда на регионот; • Број на функционални туристички инфо центри; • Број на мултимедијални центри за промоција на туризмот; • Број на категоризирани и стандардизирани сместувачки капацитети и угостителски објекти; • Број на контакти со тур оператори кои организираат програми/ пакети на Балканот; • Број на програми/ пакети од Балканската туристичка понуда во кои е вклучена туристичката понуда на Пелагонискиот регион; • Број на спроведени обуки/обучени поединци; • Број на вработени млади и жени во туристичкиот сектор; • Број на проекти за поддршка и промовирање на алтернативни форми на туризам.
--	--	--

<p>Приоритет 2.1: Подобрување на капацитетите и условите во образованието, социјалата и здравството</p>	<p>2.1.1. Подобрување на условите во образованието</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на деца згрижени во градинки во урбаните/ руралните средини; • Број на основни и средни училишта кои ги задоволуваат условите/ стандардите за следење настава (изградени и реновирани училници/кабинети, набавени нагледни средства и опрема); • Обем на инвестиции за изградба и реновирање на основни и средни училишта; • Број на дневни центри за згрижување на деца со посебни потреби (деца и младинци со пречки во говорот, аутизам и даунов синдром); • Број на рампи/ лифтови во јавните објекти и јавниот транспорт за лица со попреченост во развојот; • Број на формирани и поддржани дневни центри за ранливите категории (стари изнемоштени лица, лица со попреченост, лица зависници од психоактивни супстанции); • Број/капацитет на домови за стари лица • Број/капацитет на дневни центри за стари и изнемоштени лица • Број на стари лица згрижени во установи за згрижување; • Број на формирани засолништа за жртви на родово засновано насилство; • Број на пријавени/ решени случаи на родово засновано насилство; • Број на објекти за примарна здравствена заштита кои ги задоволуваат условите/ стандардите за преглед на и згрижување на пациенти (изградени и
	<p>2.1.2. Подобрување на капацитетите за згрижување на стари и изнемоштени лица</p>	
	<p>2.1.3. Подобрување на капацитетите за згрижување на деца и лица со посебни потреби</p>	
	<p>2.1.4. Подобрување на физичката пристапност во јавните објекти и јавниот транспорт за лица со попреченост</p>	
	<p>2.1.5. Отворање и поддршка на дневни центри за лица од ранливи категории</p>	
	<p>2.1.6 Надградба на постојни и отворање на нови засолништа за жртви на родово засновано насилство</p>	

		<p>реновирани сали/кабинети, набавена опрема и инвентар, итн.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на набавени амбулантни возила; • Обем на инвестиции за изградба и реновирање на објекти за примарна здравствена заштита; • Број на направени анализи за бројот на централни и подрачни училишта и анализи за трошоци-бенефити; • Број на обуки за вработените во општините и другите засегнати страни за развој на образовни, социјални, културни и здравствени услуги; • Број на проекти за подобрување на инфраструктура за поддршка и промоција на спортот.
	<p>2.1.7. Подобрување на условите во објектите за примарна здравствена заштита</p>	
	<p>2.1.8. Оптимизирање на бројот на централни и подрачни училишта</p>	
	<p>2.1.9. Зајакнување на капацитетите во општините и на другите засегнати страни за развој на образовни, социјални, културни и здравствени услуги</p>	
	<p>2.1.10. Подобрување на инфраструктурата за поддршка и промоција на спортот.</p>	
<p>Приоритет 2.2: Унапредување на инклузивни социјални и здравствени услуги</p>	<p>2.2.1. Отворање и поддршка на социјални клубови, младински центри и центри за активно стареење</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Креирана дата база за стари лица; • Број на отворени центри за активно стареење • Број на стари лица вклучени во мерките; • Број на активности за
	<p>2.2.2. Формирање на мобилни сервис служби</p>	

	2.2.3. Обезбедување на социјални и образовни услуги за ранливи групи	<p>активно стареење и социјализација на старите лица;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на отворени социјални клубови; • Број на отворени младински центри; • Број на активности на социјалните клубови; • Број на активности на младинските центри; • Набавени возила / опрема за домашна нега на лица од ранливи категории; • Број на лица од ранливи категории кои побарале и добиле соодветна мобилна услуга; • Број на стари лица, лица со попреченост и грижа за деца со посебни потреби кои побарале и добиле соодветна мобилна услуга; • Број на организации (општини, НВО, деловни субјекти, итн.) вклучени во давање на услуги за грижа за ранливите категории; • Број на корисници на овие услуги; • Број на обуки/ учесници (негуватели и асистенти); • Број на ангажирани негуватели и асистенти; • Број на ангажирани негуватели и асистенти од ранливи групи (на пр. жени Ромки и жени од руралните средини); • Регионален совет за социјална заштита; • Број на општински совети за социјална заштита; • Подготвен регионален социјален план; • Број на подготвени општински социјални планови; • Број на промотивни настани/ кампањи/пилот
	2.2.4. Промовирање на плурализација и деинституционализација во давањето социјални услуги за ранливите групи	
	2.2.5. Формирање и функционирање на регионален и општински совети за социјална заштита	
	2.2.6. Зголемување на свеста на населението за прифаќање и вклучување на ранливите групи	
	2.2.7. Подобрување на здравствените услуги	
	2.2.8. Поддршка за спортски активности, клубови и здруженија.	

		<p>проекти за прифаќање и вклучување на ранливите групи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на учесници на настаните; • Број на мобилни здравствени услуги; • Број на лица кои побарале и добиле соодветна здравствена заштита; • Број на лица од ранливите категории кои побарале и добиле соодветна здравствена заштита; • Број на одржани спортски настани; • Број на учесници на спортски настани; • Број на изградени / реновирани спортски објекти; • Број на поддржани спортски клубови и здруженија
<p>Приоритет 2.3: Унапредување на културата и заштита на културното наследство</p>	<p>2.3.1. Конзервација, реставрација и реконструкција на културно историското наследство во регионот</p> <hr/> <p>2.3.2. Јакнење на човечките капацитети од областа на културата</p> <hr/> <p>2.3.3. Вмрежување и развој на меѓуопштинска и интерсекторска соработка</p> <hr/> <p>2.3.4. Унапредување на интернационалната и прекуграничната соработка во областа на културата</p> <hr/> <p>2.3.5. Поддршка на традиционалните занаети и народното творештво</p> <hr/> <p>2.3.6. Спроведување на културни настани и инклузија на ранливите групи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на проекти за конзервирање, реставрирање и реконструирање на културно-историско наследство во регионот; • Обем на инвестиции за конзервирање, реставрирање и реконструирање на културно-историско наследство во регионот; • Број на конзервирани, реставрирани и реконструирани објекти од културно-историско наследство во регионот; • Број на обуки/ едукативни настани за човечките ресурси од областа на културата; • Број на учесници на обуките/ настаните; • Број на настани за вмрежување на институциите од областа на културата; • Број на заеднички иницијативи од настаните;

	<p>2.3.7. Промоција на културните установи и културното наследство.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на подготвени/одобрени проекти од областа на културата аплицирани на интернационални фондови и програми за прекугранична соработка; • Број на поддржани проекти за поддршка за зачувување на традиционалните занаети и народното творештво; • Број на одржани културни настани; • Број на учесници на настаните; • Број на учесници на културните настани од ранливите групи; • Број на одржани настани за промоција; • Број на учесници на настаните • Тираж на печатени и електронски информативни материјали; • Број на аудио/ видео содржини за промоција; • Број на социјални медиуми и веб страни за промоција.
<p>Приоритет 2.4: Создавање работна сила според потребите на пазарот на труд преку градење партнерства</p>	<p>2.4.1. Идентификување на потребите на претпријатијата на пазарот на труд</p> <p>2.4.2. Усогласување на програми на образовните институции со потребите на приватниот сектор и нивно спроведување</p> <p>2.4.3. Создавање на услови за учество на приватните претпријатија во наставниот процес на училиштата</p> <p>2.4.4. Воспоставување на редовни средби помеѓу бизнис заедницата, образовните институции и општините во регионот</p> <p>2.4.5. Создавање на услови за практична настава на учениците и студентите во приватни претпријатија</p> <p>2.4.6. Отворање на функционални центри за средно стручно образование</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на изработени анализи за потребите на деловните субјекти за работна сила; • Број на нови програми и паралелки (според потребите и барањата на приватниот сектор); • Број на наставни програми во кои учествува приватниот сектор; • Број на настани за вмрежување; • Број на заеднички иницијативи од настаните; • Број на вклучени ученици во граѓанскиот и бизнис секторот каде остваруваат практична работа;

	2.4.7. Оварање на центри за кариерна ориентација ослободена од родови стереотипи	<ul style="list-style-type: none"> • Број на отворени и функционални регионални центри за средно стручно образование; • Број на ученици запишани и завршени во паралелки од средно стручно образование; • Број на ученици/чки запишани во нестереотипни 'машки' и 'женски' професии • Број на програми за континуирано образование на возрастни (преквалификација и доквалификација) според барањата и потребите на приватниот сектор; • Број на програми за континуирано образование на возрастни од ранливи групи (преквалификација и доквалификација); • Регионален економско-социјален совет; • Број на општински економско-социјални совети.
	2.4.8. Промовирање на континуирано образование на возрастни според барањата и потребите на бизнис секторот	
	2.4.9. Воспоставување на регионален и општински економско-социјални совети.	
Приоритет 3.1: Унапредување на просторното и урбанистичкото планирање на општинско и регионално ниво	3.1.1. Унапредување на просторното планирање на општинско и регионално ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Број на изработени просторни планови за општини во Пелагониски регион; • Број на настани/ состаноци за изработка на Просторниот план за НП Галичица и Просторниот план за НП Пелистер (во изработка); • Број на изготвена урбанистичка документација (ГУП, ДУП и др.); • Број на изготвени секторски студии, физибилити студии, анализи и други студии за просторно и урбанистичко планирање; • Подземен катастар за постоечка патна инфраструктура; • Подземен катастар за постоечка комунална инфраструктура; • Подземен катастар за постоечка енергетска
	3.1.2. Изработка на урбанистичка документација (ГУП, ДУП, итн.)	
	3.1.3. Изработка на студии и анализи за просторно и урбанистичко планирање	
	3.1.4. Изработка на техничка документација за инфраструктурни проекти.	

		<p>инфраструктура;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на изработени родово-сензитивни анализи на локално и регионално ниво; • Број на изработени технички документации за локални и регионални инфраструктурни проекти
<p>Приоритет 3.2: Изградба на нова и подобрување на постоечката комуналната инфраструктура</p>	<p>3.2.1. Подготовка на физибилити студии, проектно-техничка документација за комунална инфраструктура</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на физибилити студии, анализи и др. студии за комунална инфраструктура; • Број на технички документации за комунална инфраструктура (водоснабдителни системи, системи за собирање на отпадни води, пречистителни станици, системи за наводнување); • Должина на реконструирани/новоизградени водоснабдителни системи, системи за одведување на отпадни води, пречистителни станици, системи за наводнување (км); • Број на нови приклучоци на системи за водоснабдување и канализација; • Зголемена наплата од корисници (водоснабдување и канализација); • Површина на земјиште што се наводнува со системи за наводнување; • Зголемена наплата од корисниците на вода за наводнување (водни заедници); • Број на приклучоци за наводнување (водни заедници); • Обем на инвестиции во реконструкција на постоечка и изградба на нова комунална инфраструктура во урбаните средини, селата, областите со специфични развојни потреби и подрачјата со значителна депопулација;
	<p>3.2.2. Реализација на проекти за комунална инфраструктура</p>	
	<p>3.2.3. Реконструкција и изградба на системи за наводнување и одводнување на земјоделските површини и изградба на мини акумулации</p>	
	<p>3.2.4. Подобрување на постоечката и изградба на нова комунална инфраструктура</p>	
	<p>3.2.5. Изработка на стратешки документи, техничка документација и реализација на проекти за заштита од природни непогоди и кризни ситуации</p>	
	<p>3.2.6. Воведување на иновативни методи за управување и подобрување на комуналната инфраструктура</p>	
	<p>3.2.7. Зајакнување на капацитетите на ЈКП и општините за давање на комунални услуги</p>	
	<p>3.2.8. Подигнување на свеста кај населението за комуналните услуги</p>	
	<p>3.2.9. Спроведување на пилот проекти за „смарт“ (паметна) општина.</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> • Реновирани објекти за противпожарна заштита; • Број на набавена опрема за противпожарна заштита; • Број на изработени планови за управување со природни непогоди и кризни ситуации; • Број на планови за заштита од ерозија; • Број на планови за заштита од поплави; • Број на исчистени и изградени одводни канали; • Број на мерки за заштита на населението од природни непогоди; • Обем на трошоци за заштита на населението од природни непогоди и кризни ситуации; • Број на проекти за воведување на иновативни методи за управување и подобрување на комуналната инфраструктура; • Број на обуки за ЈКП и општините за давање на комунални услуги; • Број на ЈКП и општини учесници на обуките; • Број на настани / кампањи за подигнување на свеста кај населението за комуналните услуги; • Тираж на печатени и електронски информативни материјали; • Број на аудио/ видео содржини за промоција; • Број на социјални медиуми и веб страни за промоција. • Број на воведени паметни (смарт) решенија во општините.
<p>Приоритет 3.3: Изградба на нова и подобрување на постоечката сообраќајно-транспортна и</p>	<p>3.3.1. Подготовка на стратешки документи за режимот на сообраќај, вертикална и хоризонтална сигнализација и реализација на проекти за вертикална и хоризонтална</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на подготвени стратешки документи за режимот на сообраќај, вертикална и хоризонтална сигнализација;

дигитална инфраструктура	сигнализација на транспортната инфраструктура	<ul style="list-style-type: none"> • Број на реализирани проекти за вертикална и хоризонтална сигнализација на транспортната инфраструктура; • Број на заменета и нова вертикална и хоризонтална сигнализација; • Број на подготвени анализи, техничка документација и реализација за интегрирани велосипедски, пешачки, планински и други патеки; • Број на реализирани проекти за интегрирани велосипедски, пешачки, планински и други патеки; • Обем на инвестиции за проекти за интегрирани велосипедски, пешачки, планински и други патеки; • Број на подготвена техничка документација за рехабилитација и реконструкција на постоечката и изградба на нова патна инфраструктура; • Должина на рехабилитирана/ реконструирана и новоизградена и патна инфраструктура (км); • Дожина на подобрена постоечката и изградена нова патна инфраструктура во урбаните средини, селата, областите со специфични развојни потреби и подрачјата со значителна депопулација (км); • Должина на рехабилитирана и реконструирана постоечката и новоизградена железничка инфраструктура (км); • Број на подготвена документација за реализација на системи за мониторинг и „смарт“ (паметен) транспорт;
	3.3.2. Подготовка на анализи, техничка документација и реализација на проекти за интегрирани велосипедски, пешачки, планински и други патеки	
	3.3.3. Подготовка на техничка документација и рехабилитација и реконструкција на постоечката и изградба на нова патна инфраструктура	
	3.3.4. Подобрување на постоечката и изградба на нова патна инфраструктура	
	3.3.5. Подготовка на техничка документација и рехабилитација и реконструкција на постоечката и изградба на нова железничка инфраструктура	
	3.3.6. Подготовка на документација и реализација на системи за мониторинг и „смарт“ (паметен) транспорт	
	3.3.7. Воведување на иновативен еколошки и енергетски ефикасен урбан транспорт и подобро поврзување помеѓу општините.	
	3.3.8. Зголемување на безбедноста, сигурноста, одговорноста на населението со акцент на малолетни лица и останатите учесници во сообраќајот	
	3.3.9. Подобрување на дигиталното поврзување и употреба на дигитални алатки во општините од регионот.	

		<ul style="list-style-type: none"> • Број на реализирани системи за мониторинг и „смарт“ (паметен) транспорт; • Број на реализирани проекти за иновативен еколошки и енергетски ефикасен урбан транспорт и подобро поврзување помеѓу општините; • Број на нови линии во јавниот превоз помеѓу општините во рамки на регионот; • Број на нови постојки за учесниците во јавниот превоз; • Број на реновирани и нови автобуски станици; • Број на сообраќајни незгоди; • Број на одржани обуки/ обучени учесници за безбедност во сообраќајот; • Број на проекти за осветлување и обележување опасни, значајни точки и објекти на патиштата; • Број на стојалишта, паркинзи и др. опрема; • Должина на одржувана патна инфраструктура (км); • Број на корисници на алатки за дигитално поврзување; • Број на проекти за дигитална поврзаност во регионот.
<p>Приоритет 3.4: Изградба на нова и подобрување на постоечката енергетската инфраструктура</p>	<p>3.4.1. Подготовка на физибилити студии и проектно-техничка документација за енергетска инфраструктура</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на подготвени физибилити студии и проектно-техничка документација за енергетска инфраструктура;
	<p>3.4.2. Реализација на проекти за енергетска инфраструктура</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на реализирани проекти за енергетска инфраструктура;
	<p>3.4.3. Подобрување на постоечката и изградба на нова енергетска инфраструктура</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обем на реализирани проекти за енергетска инфраструктура;
	<p>3.4.4. Изградба на нова и подобрување на постоечката енергетска инфраструктура за ТИРЗ и општински зони</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на проекти за енергетска инфраструктура во урбаните средини, селата,
	<p>3.4.5. Изградба на нова и</p>	

	<p>подобрување на постоечката енергетска инфраструктура на јавните објекти</p>	<p>областите со специфични развојни потреби и подрачјата со значителна депопулација;</p>
	<p>3.4.6. Унапредување на енергетската инфраструктура во секторот јавно осветлување</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на проекти за изградба на нова и подобрување на постоечката енергетска инфраструктура за ТИРЗ и општински зони;
	<p>3.4.7. Развој на регионална и локална гасификациона мрежа</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обем на инвестиции за подобрување на постоечката енергетска инфраструктура за ТИРЗ и општински зони;
	<p>3.4.8. Развој во топлификациона мрежа и централно вреловодно греење</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на проекти за изградба на нова и подобрување на постоечката енергетска инфраструктура на јавните објекти;
	<p>3.4.9. Подигнување на свеста кај населението за енергетска ефикасност вклучувајќи штедење, оптимално искористување и иновации.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обем на инвестиции за подобрување на постоечката енергетска инфраструктура на јавните објекти; • Број на проекти за изградба на нова и подобрување на постоечката енергетска инфраструктура во секторот јавно осветлување; • Обем на инвестиции за подобрување на постоечката енергетска инфраструктура во секторот јавно осветлување; • Должина на регионална гасификациона мрежа (км); • Должина на локална гасификациона мрежа (км); • Должина на топлификациона мрежа (км); • Централно вреловодно греење во урбаните средини; • Одржување на настани за енергетска ефикасност вклучувајќи штедење, оптимално искористување и иновации; • Број на учесници на настаните; • Тираж на печатени и електронски информативни материјали; • Број на аудио/ видео содржини за промоција; • Број на социјални медиуми

		и веб страни за промоција.
Приоритет 4.1: Трансфер на знаење, зголемување на конкурентноста и иновативноста во земјоделското производство и преработка	4.1.1. Воведување на нови технологии и добри практики во земјоделското производство и преработка	<ul style="list-style-type: none"> • Број на воведени нови технологии во земјоделското производство; • Број на воведени иновативни практики во земјоделското производство; • Обем на произведени земјоделски производи (т); • Број на нови заштитни мерки во земјоделството; • Број на електрифицирани земјоделски стопанства; • Број на земјоделски стопанства поврзани на гасната мрежа; • Број на земјоделски стопанства што имаат воведено стандарди; • Број на деловни субјекти што имаат воведено стандарди; • Количина на извезени земјоделски производи (т); • Обем на инвестиции во земјоделско производство; • Број на поддржани проекти за воведување на одржливи и иновативни модели на производство на земјоделско производи и храна; • Формиран земјоделски бизнис инкубатор; • Број на корисници на инкубаторот; • Број на услуги што ги добиваат корисници на инкубаторот; • Број на прифатени мерки за прилагодување на земјоделско производство кон климатските промени; • Број на воведени нови сорти отпорни кон климатските промени; • Број на воведени нови практики; • Број на брендирани производи; • Број на сертификати за заштитени земјоделски производ;
	4.1.2. Промовирање на одржливи и иновативни модели на производство на земјоделско производи и храна	
	4.1.3. Формирање на земјоделски бизнис инкубатор	
	4.1.4. Прилагодување на земјоделското производство кон климатските промени	
	4.1.5. Брендирање и заштита на на земјоделски производи и преработките на храна	
	4.1.6. Подобрување на условите на зелените и сточните пазари	
	4.1.7. Зајакнување на капацитетите на човечките ресурси во земјоделското производство и преработките на храна	

		<ul style="list-style-type: none"> • Број на уредени зелени и сточни пазари; • Број на обуки за земјоделци/ земјоделски стопанства/ преработувачки капацитети; • Број на обучени земјоделци; • Тираж на печатени и електронски едукативни материјали; • Број на аудио/ видео едукативни содржини; • Број на социјални медиуми и веб страни за едукација; • Број на активни деловни субјекти во областа примарно производство и преработка на земјоделски производи; • Број на новоформирани претпријатија во руралните средини; • Број на подготвени/ одобрени апликации за ИПАРД и националната програма за поддршка на земјоделството и рурален развој; • Вредност на одобрени апликации за ИПАРД и националната програма за поддршка на земјоделството и рурален развој.
<p>Приоритет 4.2: Диверзификација и инклузивност на економски активности во руралните средини</p>	<p>4.2.1. Воспоставување на зелени (еко) земјоделски стопанства и промовирање иновативни технологии и одржливо управување</p> <p>4.2.2. Поддршка на деловните субјекти и самовработување во руралната економија</p> <p>4.2.3. Развивање на рурален туризам</p> <p>4.2.4. Поттикнување на производство на традиционална храна и продажба од праг</p> <p>4.2.5. Поттикнување на нови селски стопанства чии сопственици се млади и жени</p> <p>4.2.6. Зајакнување на положбата на жените во руралните подрачја</p> <p>4.2.7. Поддршка за здружување во задруги и кооперативи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на воспоставени зелени (еко) земјоделски стопанства; • Број на стопанства каде се воведени иновативни технологии и одржливо управување; • Број на сертифицирани органски производи; • Воведени заштитни мерки и мрежи на разни земјоделски култури; • Број на формирани машински прстени; • Број на поддржани деловни субјекти; • Број на новоформирани претпријатија во руралните средини; • Број и вид на сместувачки капацитети во руралните подрачја; • Број на стандардизирани и

	<p>4.2.8. Зајакнување на капацитетите и вмрежување на ЛАГ-овите.</p>	<p>категоризирани објекти и услуги;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на нови туристички производи; • Број на лиценцирани туристички и планински водичи; • Број на ноќевања во сместувачките капацитетите во селата; • Број на проекти за подобрување на заштитата и управувањето со традиционалните, културните и природните вредности во руралните подрачја; • Број на изработени печатени и електронски материјали; • Број на мобилни апликации и веб страни; • Број на саеми на кои е презентирана туристичката понуда на руралните средини; • Вредност на доделени субвенции и грантови на вршители на туристичка дејност во рурални средини; • Број на спроведени проекти за развој на руралниот туризам; • Број на производи со традиционална храна што се продаваат од праг; • Број на селски стопанства кои продаваат традиционална храна од праг; • Број на програми финансиска и нефинансиска поддршка на деловните субјекти и самовработување во руралната економија • Број на млади и жени - корисници на програмите; • Зголемени вештини и претприемнички капацитети кај младите и жените од руралните средини; • Број на одржани кампањи и обуки/ обучени млади и жени; • Број на нови селски стопанства чии сопственици се млади и жени; • Инвестиции во нови селски стопанства чии сопственици се млади и жени; • Број на програми за подобрување на положбата на жените во руралните подрачја; • Број на формирани задруги
--	--	---

		и кооперативи; <ul style="list-style-type: none"> • Број на проекти што ги спроведуваат ЛАГ-овите; • Број на членови во ЛАГ-овите; • Вкупен буџет што го менаџираат ЛАГ-овите.
Приоритет 4.3: Подобар квалитет на живот во селата, подрачјата со значителна депопулација и специфични развојни потреби	4.3.1. Одржување на социјални, спортски и културни активности	активности; <ul style="list-style-type: none"> • Број на учесници на настаните;
	4.3.2. Стимулации за населување на млади брачни парови и други категории на население согласно анализи	<ul style="list-style-type: none"> • Број на подготвени анализи за потреби и ефекти од населување на млади брачни парови и други категории на население во руралните средини;
	4.3.3. Поддршка за обнова и развој на паметни (смарт) села	<ul style="list-style-type: none"> • Број на воведени стимулации за населување на млади брачни парови и други категории на население;
	4.3.4. Подготовка на студии за рурален развој и развој на подрачјата со значителна депопулација (Мариово и Демир Хисар)	<ul style="list-style-type: none"> • Број на млади брачни парови и други категории на население корисници на поддршката;
	4.3.5. Подобрување на социјалната инфраструктура.	<ul style="list-style-type: none"> • Број на спроведени проекти за обнова и развој на паметни (смарт) села; • Број на села кои имаат воведено паметни (смарт) решенија; • Број на подготвени студии за развој на подрачјата со значителна депопулација (Мариово и Демир Хисар); • Број на изработена урбанистичка планска документација за селата; • Број на реализирани проекти за обнова и развој на селата; • Број на креативни центри за деца; • Број на спортски игралишта; • Број на детски игралишта; • Број на културни домови.
Приоритет 5.1: Унапредување на животна средина преку паметно и одржливо управување со загадувањето на водата, воздухот и почвата	5.1.1. Рационално користење на водата за пиење и наводнување	<ul style="list-style-type: none"> • Стапка на губитоци на вода;
	5.1.2. Спроведување на законска рамка за следење на пречистителни станици за отпадни води на преработувачките капацитети	<ul style="list-style-type: none"> • Број на одржани настани/ кампањи; • Број на учесници на настаните/ кампањите;
	5.1.3. Регулација и уредување на речни корита	<ul style="list-style-type: none"> • Тираж/ број на печатени/ електронски информативни материјали;
	5.1.4. Намалување на загадувањето на воздухот	<ul style="list-style-type: none"> • Број на аудио/ видео едукативни содржини;

	5.1.5. Намалување на загадувањето на почвата	<ul style="list-style-type: none"> • Должина на рехабилитирани и нови водоснабдителни системи; • Обем на инвестиции за рехабилитирање и изградба на нови водоснабдителни системи; • Број на контроли на инспекцијата на отпадните води од преработувачките капацитети; • Број на опомени/ казни за загадување на отпадните води од преработувачките капацитети; • Број на изработени технички документации за регулација и управување со речни корита; • Број на изведена регулација на речни корита; • Обем на инвестиции за регулација на речни корита; • Број на мониторинг станици за квалитетот на воздухот; • Број на извештаи за квалитет на воздухот; • Површина на почва која има подобар квалитет • Број на мерења на квалитетот на почвата • Број на извештаи за квалитет на почвата • Број на нови практики во земјоделството за заштита на почвата; • Обем на инвестиции за подобрување на квалитетот на воздухот; • План за ремедијација на индустриски жешки точки • Површина на која е извршена ремедијација; • Број на одржани обуки/ настани • Број на учесници на обуките/ настаните • Тираж на печатени информативни материјали; • Број на електронски информативни материјали; • Број на аудио/ видео едукативни содржини; • Број на изработени социјални медиуми и веб страни.
	5.1.6. Ремедијација на индустриски жешки точки	
	5.1.7. Едукација и зајакнување на човечките капацитети за паметно и одржливо управување со животната средина	
Приоритет 5.2: Енергетска ефикасност и искористување на	5.2.1. Изработка на техничка документација за изградба на капацитети за производство на електрична енергија од ОИЕ	<ul style="list-style-type: none"> • Број на изработени технички документации за изградба на капацитети за производство на електрична

обновливи извори на енергија	5.2.2. Изградба на капацитети за производство на електрична енергија од ОИЕ	енергија од ОИЕ (сонце, ветер, биомаса); <ul style="list-style-type: none"> • Број на изградени капацитети за производство на енергија од обновливи извори (сонце, ветер, биомаса); • Нова инсталирана моќност од ОИЕ (MW); • Број на планови за ЕЕ во општините; • Број на јавни објекти со подобрена ЕЕ; • Број на приватни станбени објекти со подобрена ЕЕ; • Површина на објектите со подобрена ЕЕ; • Обем на инвестиции за подобрување на ЕЕ на станбени и јавни објекти; • Број на одржани обуки/ настани; • Број на учесници на обуките/ настаните; • Тираж на печатени информативни материјали; • Број на електронски информативни материјали; • Број на аудио/ видео едукативни содржини; • Број на изработени социјални медиуми и веб страни.
	5.2.3. Инвестиции за надоградба и подобрување на енергетската ефикасност (ЕЕ) на станбени и јавни објекти	
	5.2.4. Едукација и зајакнување на човечките капацитети за ЕЕ и искористување на ОИЕ	
Приоритет 5.3: Заштита на природата и биодиверзитетот	5.3.1. Следење на постојни и идентификување на нови заштитени подрачја	<ul style="list-style-type: none"> • Број на изработени елаборати за постојни заштитени подрачја; • Број на изработени елаборати за потенцијални заштитени подрачја; • Број на започнати постапки за заштита на подрачја; • Број на реализирани проекти за заштита и промоција на заштитените подрачја; • Процент на вклучено население во процесот; • Обем на инвестиции во заштита и промоција на заштитените подрачја; • Број/ Површина на заштитени подрачја; • Инвентар со идентификувана и валоризирана флора; • Инвентар со идентификувана и валоризирана фауна; • Инвентар со
	5.3.2. Валоризација на заштитени подрачја	
	5.3.3. Заштита на ендемска флора и фауна	
	5.3.5. Модернизација и изградба на Зоо градини согласно ЕУ стандарди	
	5.3.6. Искористување на различни фондови и програми за заштита на природата и биодиверзитетот	
	5.3.7. Намалување на негативните последици на климатските промени врз природните еко системи	
	5.3.8. Заштита и обновување на шумите	
	5.3.9. Изработка на елаборати за заштитни зони за водни ресурси	
	5.3.10. Контрола на квалитетот на водни ресурси.	

		<p>идентификувани и валоризирани ендемични видови на флора и фауна;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обем на инвестиции во заштита и промоција на флората; • Обем на инвестиции во заштита и промоција на фауната; • Обем на инвестиции во заштита и промоција на ендемичните флора и фауна; • Обем на инвестиции за модернизирање и изградба на Зоо градини согласно ЕУ стандарди; • Број на подготвени/одобрени апликации за различни фондови и програми за заштита на природата и биодиверзитетот; • Стратегија за климатски промени на Пелагониски плански регион; • 7 општински стратегии за климатски промени; <p>Спроведување на мерки предвидени со 2 општинска стратегија за климатски промени;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на проекти за ублажување на ефектите од климатските промени врз природните еко системи; • Број на испечатени и дистрибуирани промотивни/електронски материјали за ублажување на ефектите од климатските промени; • Број на реализирани едукативни активности за ублажување на ефектите од климатските промени; • Површина под шуми; • Површини со нови шуми; • Површини зафатени со шумски пожари; • Количина на илегална сеча на дрвна маса; • Број на заштитени заштитни зони за водни ресурси; • Мерење на квалитетот на водни ресурси; • Дисеминирање на извештаите од мерењата.
<p>Приоритет 5.4: Промовирање на циркуларна и зелена економија</p>	<p>5.4.1. Воспоставување на регионален систем за интегрирано управување со отпадот</p> <p>5.4.2. Одржливо управување со отпад (собирање, селектирање, рециклирање, компостирање).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Количина на создаден/собран отпад; • Обем на инвестиции за набавка на опрема и механизација за управување со отпадот; • Број на вкупно население

	5.4.3. Санација и уредување на нестандартни и диви депонии	кое добива услуга; • Број на население во руралните средини кое добива услуга;
	5.4.4. Поддршка за одржливи еко претпријатија (зелени инвестиции)	• Број на претоварни станици; • Број на нови рути за собирање на отпадот во руралните средини;
	5.4.5. Поддршка за спроведување на пилот проекти за циркуларна економија.	• Количина на рециклиран отпад; • Количина на отпад која се депонира; • Број на санирани и уредени нестандартни и диви депонии; • Број на поддржани одржливи еко претпријатија (зелени инвестиции); • Број на поддржани пилот проекти за циркуларна економија.

Надлежни институции за спроведување на мерките на регионалниот развој

Законот за рамномерен регионален развој како носители на регионалните развојни политики ги дефинира: Владата на РСМ, Советот за рамномерен регионален развој, Министерството за локална самоуправа, и Советот за развој на планскиот регион, додека пак во планирањето на регионалниот развој и спроведувањето на планските документи за регионален развој учествуваат и Бирото за регионален развој, Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион и локалните самоуправи на општините во рамките на Пелагонискиот плански регион: Битола, Прилеп, Крушево, Ресен, Демир Хисар, Могила, Новаци, Кривогаштани и Долнени.

Советот за развој на Пелагонискиот плански регион (СРППР) е одговорен за креирање на развојната политика на планскиот регион преку креирање на стратешките документи за регионален развој, организирање и координација на активностите за следење и оценување на спроведувањето на планските документи за регионален развој, координација на активностите на единиците на локална самоуправа, државните институции во рамките на регионот коишто дејствуваат во областа на регионалниот развој и здруженијата на граѓани, како и промоција на прекуграничната соработка со региони од други земји врз основа на заеднички интереси.

Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион (ЦРППР) е основан од страна на единиците на локална самоуправа од Пелагонискиот плански регион со цел вршење на стручни работи од значење за регионалниот развој. ЦРППР ги изготвува планските документи и подготвува и имплементира проекти за развој на Пелагонискиот регион обезбедувајќи истовремено и стручна помош за единиците на локална самоуправа при изготвување на нивните плански документи. За својата работа ЦРППР одговара пред СРППР.

Единиците на локална самоуправа се надлежни за обезбедување информации и ресурси за квалитетна подготовка и имплементација на регионалните проекти, а исто

така и за ефективна реализација на локалните проекти, како и оние наменети за развој на подрачјата со специфични потреби и развој на селата.

Одржлив регионален развој се постигнува врз основа на целосна институционална координација за ефикасно искористување на достапните финансиски средства врз основа на што се овозможува спроведување на развојните регионални програми, во овој случај, Програмата за развој на Пелагонискиот плански регион. Оттука, со овој Акциски план се создава подлогата за ефикасно функционирање на системот за поддршка на регионалниот развој на Пелагонискиот плански регион којшто вклучува и елементи на поттикнување на соработка со невладиниот и бизнис секторот и претставува стратешка рамка за соработка со соодветните министерства, владини институции, донатори и другите засегнати страни во спроведувањето на политиката за регионален развој.

Индикативни извори на финансирање на регионалниот развој

Во Фискалната Стратегија за периодот 2020 – 2022 година утврдени се следните главни приоритети: развој на економијата, зголемување на продуктивното вработување и подигнување на животниот стандард на граѓаните; полноправно членство во НАТО; успешно водење на пристапните преговори со Европската Унија; одлучна и неселективна борба со организираниот криминал и корупцијата; јакнење на владеењето на правото, преку непристрасно и недискриминирачко спроведување на законите, изградба на независни институции и функционален систем на локална самоуправа; реформи во образованието и инвестирање во иновации и информатичка технологија; реформи во правосудството; целосно спроведување на Охридскиот рамковен договор и градење на граѓанска држава и етничка кохезија врз принципи; и намалување на аерозагадувањето:.

Притоа, во Стратегијата утврдено е дека е потребно неколкугодишно последователно остварување на високи стапки на економски раст и капитални инвестиции за граѓаните да почувствуваат позначајно зголемување на расположливиот доход и подобрување на нивниот животен стандард. Оттука, може да се очекува дека и во 2021 година, владините капитални вложувања во регионалниот развој ќе го задржат досегашниот континуитет на раст, соодветно со растот на бруто домашниот производ.

Буџетите на Програмата за регионален развој се обезбедени од изворни средства на Буџетот. Износите кои ќе бидат на располагање на корисниците ќе зависат од остварените приходи и расходи во изминатата буџетска година на национално ниво. Според буџетската проекција од Фискалната Стратегија 2020-2022 година, растот на БДП се очекува да се зголеми на 4,1% во 2021 година, земјаќи го во предвид овој податок и следејќи го Законот за регионален развој се очекува да се одределат 1% од вкупниот БДП средства за регионалниот развој во државата. Досегашната пракса покажува дека средствата за рамномерен регионален развој се распределуваат и преку капитални проекти на линиските министерства а не само преку Министерството за локална самоуправа односно Бирото за рамномерен регионален развој и Центрите за регионален развој.

За време на изготвувањето на Акцискиот план не беа достапни прецизни информации за проектите што ќе бидат финансирани од страна на линиските министерства поврзани со Програмата за развој на Пелагонискиот регион. Исто така, за време на подготовката на Акцискиот план сеуште активна беше Одлуката на Владата за степенот на развој на регионите за периодот 2013-2017 година, според која за Пелагонискиот регион треба да се одделуваат 11.9% од вкупните средства за рамномерен регионален развој што на годишно ниво ќе бидат предвидени во Буџетот. Во овој Акциски план предвидени се проекти чии средства го надминуваат

предвидениот процентуален износ на средства за Пелагонискиот плански регион затоа што покрај Буџетот на РМ постојат и други можности за нивно финансирање.

Инструментот за претпристапна помош на ЕУ (ИПА 2) како и билатералните програми на донаторската заедница во РМ претставуваат можни извори на финансирање на регионалните приоритети во 2021 година. Вкупните износи и алокации на овие програми во моментот на подготовката на Акцискиот план не се утврдени, но истите ќе бидат достапни при отворањето на поедничените повици за поднесување на развојни проекти.

Прилог 1:

ГОДИШНА ЛИСТА НА ПРЕДЛОГ – ПРОЕКТИ ЗА РАЗВОЈ НА ПЕЛАГОНИСКИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН ЗА 2021 ГОДИНА

Стратешка цел 1: Поттикнување на инклузивен рамномерен економски развој

- Јакнење на капацитетите на општинската администрација за подготовка на апликации за ИПА повици;
- Изработка на промотивни материјали за можностите за инвестирање во регионот;
- Интегрирана мрежа за регионален развој на Пелагонија;
- Одржлив и инклузивен рамномерен регионален развој 2017 – 2020;
- Опремување простор за старт-ап компании, со фокус на ИТ и дизајн, со концепт за бизнис-инкубатор, за формирање мали бизниси во кративните индустрии;
- Опремување простор за старт-ап компании, со фокус на ИТ и дизајн, со концепт за бизнис-инкубатор, за формирање мали бизниси во кративните индустрии
- Поддршка на младите преку младински КИЦ, обуки и помош при започнување сопствен бизнис
- Изготвување на студија за натамошен развој на дејностите за геолошки испитувања и експлоатација на минералните ресурси и изработка на анализа за можностите за зголемување на приходите од концевционерите
- Иницирање на модели на соработка меѓу странските и домашните компании со цел поврзување на потребите на странските компании и можностите за испорачување производи и услуги од страна на домашните претпријатија
- Формирање на револвинг фонд со приоритетна цел за иницирање, поддршка и субвенционирање за изработка на проекти за ЕУ апликации (со приоритет на економија, земјоделство и енергетска ефикасност)
- Зголемување на можностите за развој на туризмот преку искористување на постоечките ресурси I-TOUR;
- Организација на авантуристички настани во Пелагонискиот регион
- Подобрување на туристичката понуда во Пелагонискиот регион;
- Изградба на патеки за планински велосипедизам во Пелагонискиот регион;
- Изработка на стратегија за манастирски и археолошки туризам во пелагонискиот регион;
- Изградба на зиплајн во НП Пелистер
- Набавка на ГПС опрема за следење на туристите во НП Пелистер
- Доизградба и опремување на Инфоцентар во НП Пелистер
- Набавка на возило за потребите на туристите во НП Пелистер
- Набавка и инсталација на опрема за безжичен интернет на територијата на НП Пелистер
- Развој на Пелагонија како дестинација за авантуристички туризам
- Имплементација на Студија за развој на Пелагонискиот регион како дестинација за авантуристички туризам – Пелагонија создадена за авантура
- Уредување на спортско-рекреативни локации и места за одмор во близина на атрактивните локалитети на територија на општина Прилеп (покрај патот за Манастир Трескавец, во Мариово, Вештачкото езеро, излетничките места и др.)
- Изградба на рекреативен комплекс кај Вештачкото езеро
- Реконструкција и адаптација на мултифункционална конгресна сала за одржување на јавни манифестации во Кривогаштани;
- Изградба на пристапен пат до локалитет Петочница;
- Изградба на пристапен пат до локалитет Врбјанска Чука;
- Изградба на пристапен пат до;Манастир „Пресвета Богородица„с. Обршани;
- Пренамена и адаптација на стара училишна зграда во етно музеј;
- Реконструкција и дограба на постоен пат од м.в. Порта до м.в. Мечкин Камен, Општина Крушево;

- Изработка на урбанистичка документација за полетиште за параглајдери во Крушево – втор старт (Црн Врв);
- Изградба на зиплајн во Крушево;
- Организација на Мотокрос – Европско првенство во Крушево
- Организација на Параглајдинг – Светско првенство во Крушево
- Изработка на урбанистичка документација за заштитено подрачје “Мечки Камен”
- Изработка на урбанистичка документација за полетиште за параглајдери во Крушево – втор старт
- Организација на тура за агро-туризам како дел од Пелагонискиот туристички пакет
- Организација на културни манифестации во Пелагонискиот регион
- Организација на Фестивал на дуети во општина Могила;
- Организација на културен бран;
- Изработка на стратегија за социо- економски развој и Стратегија за туризам на Општина Могила;
- Означување културно – историски споменици во општина Могила;
- Воспоставување на ЕТНО - соба во општина Могила;
- Изградба на набљудувачници и патеки по течението на река Црна;
- Изработка на техничка документација за потребната инфраструктура (водоводна, канализациона и електрична мрежа и улици) за туристички локалитет “Св. Илија“ с. Големо Илино, Демир Хисар
- Изградба на потребната инфраструктура (водоводна, канализациона и електрична мрежа и улици) за туристички локалитет “Св. Илија“ с. Големо Илино, Демир Хисар
- Изработка на Идејно решение и Проектна документација за уредување на спомен обележјето Гробот на Војводата Ѓорѓи Сугарев и мв. Чукарите
- Изработка на УПВМН за автокамп во атарот на с.Рапеш-Брник
- Реновирање на сместувачки објекти во с.Скочивир (отстапени од АРМ)
- Изработка на студија за развој на алтернативен туризам и адаптација на мали сместувачки капацитети во мариовскиот крај
- Изработка на стратегија за развој на мариовскиот крај
- Развој на алтернативен и авантуристички туризам
- Реализирање проекти и активности за заштита на споменикот на природа Маркови Кули
- Изработка на план за развој на алтернативен туризам со посети на многуте знаменитости на Мариово, како што се манастирите, селата, текотна реката Црна и изградба на мали сместувачки капацитети во традиционален стил
- Поддршка за ревитализација и реконструкција на објектите во сопственост на општината во Мариово за организирање на традиционални средби, работилници, ликовни колонии и приспособување за престој на туристи за активен туризам
- Поддршка за Комплетна реставрација на старата турска бања во Прилеп во Градски музеј со галерија
- Поодршка за организирање манифестации што ќе го промовираат градот Прилеп како туристичка дестинација
- Изградба и обележување на велосипедски патеки во Општина Ресен;
- Уредување на спортско-рекреативни локации и места за одмор на брегот на Преспанското Езеро;
- Мапирање, изработка на техничка документација и изградба на туристичка инфраструктура на брегот на Преспанското Езеро, Баба Планина и Галичица;
- Изградба на набљудувачници и патеки во заштитеното подрачје Парк на Природата Езерани;
- Изработка на промотивен материјал за Општина Ресен
- Изградба на и осветлување на туристичка патека до Мостот во с.Зовиќ;
- Изградба на пат до Манастир Св.Илија во с.Градешница;
- Проект за отворен базен во с.Новаци;
- Адаптација на општинска зграда во с.Старавина во сместувачки објект;

- Валоризација на туристичките потенцијали на општините Крушево, Могила и Новаци;
- Подобрување на туристичката понуда во регионот преку инвестиции во инфраструктура

Стратешка цел 2 Поттикнување на социјална, образовна, културна и здравствена инклузивност

- Реконструкција и доградба на училишна зграда с. Врбјани;
- Воспоставување на служба за брза помош во општина Могила;
- Изведба на проект за изградба на гаража за потребите на ЈКП Пела Хигиена – Могила;
- Реконструкција на основните училишта во населените места: Вашарејца; Лознани;
- Изградба на објект на МЗ во с.Далбеговци;
- Изградба на повеќенаменско игралиште во с.Бач;
- Изградба на објект на МЗ во с.Арматуш;
- Реконструкција на објект на МЗ во с.Живојно;
- Отворање на градинка во с.Новаци;
- Адаптација на регионална куглана во спортската сала во општина Битола
- Зголемување на учеството на маргинализираните групи во процесите на регионалниот развој
- Организација на спортски настани во Пелагонискиот регион (маратони, триатлони, велосипедски трки)
- Реконструкција на веќе постоечки објект во Кореница и пренамена во Дневен центар за стари лица
- Воспоставување на служба за брза помош во општина Могила
- Изведба на проект за изградба на гаража за потребите на ЈКП Пела Хигиена – Могила
- Реконструкција на ОУ во населените места Ношпал, Вашарејца, Мусинци и Лознани
- Воведување на електронски систем на услуги и мобилни канцеларии кои ќе нудат услуги во секое населено место
- Реконструкција на противпожарната зграда во Општина Битола
- Доградба на Д.Г. Снегулка и ДГ Пролет во Општина Битола
- Реконструкција и модернизација на спортските игралишта и објекти во Општина Битола
- Изградба на Градски Стадион во Општина Битола
- Изградба на затворен пливачки базен во Општина Битола
- Изградба на мултифункционален спортски комплекс во Општина Битола
- Реконструкција на објектите на месните заедници во Општина Битола
- Набавка на транспортни возила за општините во Пелагонискиот регион
- Публикација за културното археолошко наследство во Пелагонија
- Поддршка на културни настани во руралните средини (Топол културен бран, Преспански Јаболкобер и сл.);
- Подобрување на условите за живот на маргинализираните и ранливите категории жители во Пелагонискиот регион преку обезбедување на инфраструктурни и технички услови за нивна социјална инклузија.

Стратешка цел 3 – Подобрување на квалитетот на животот на населението преку инвестиции во меѓусебната и меѓународната поврзаност, комуналната и енергетската инфраструктура

- Реконструкција на локален пат R2335 во Годивле;

- Изградба на дел од локален пат Бела Црква-Трновци со изградба на мост на Река Црна;
- Изградба на тротоар на регионален пат Р2235 (улица „Браќа Моцаноски,“) во Кривогаштани;
- Изградба на тротоар на регионален пат Р1306 (улица „Филип Втори,“) во Кривогаштани;
- Изградба на улица на дел од Регионален пат Р2335 (улица “Македонски Просветители“) -фаза4 во Кривогаштани;
- Изработка на проект за мост на локален пат Славеј – Заполжани
- Изградба на локален пат Славеј - Заполжани -1 фаза
- Изработка на техничка документација за потребната инфраструктура (водоводна, канализациона и електрична мрежа и улици) за индустриска зона Демир Хисар
- Изградба на потребната инфраструктура (водоводна, канализациона и електрична мрежа и улици) за индустриска зона Демир Хисар
- Изработка на техничка документација за реконструкција на регионалниот пат Р2339 (делница од с.Света до с.Граиште, Демир Хисар
- Реконструкција на регионалниот пат Р2339 (делница од с.Света до с.Граиште, Демир Хисар)
- Изработка на урбанистичко планска документација за село Кутретино
  - Набавка на трактор и камион гџубретарка за потребите на ЈКП Пела Хигиена – Могила ;
  - Уредување на коритото на Црна Река;
  - Изведба на проект за водоснабдување на населените места Беранци, Долно Српци, Вашарејца, Лознани, Ивањевци, Подино, Свето Тодори и Трновци од регионалната водоводна мрежа на ЈП Водовод Битола;
  - Уредување на корито на река Шемница – 5 фаза;
  - Изведба на проект за асфалтирање на пат за поврзување на регионален пат Битола – Прилеп со регионален пат Битола – Кривогаштани преку Долно Српци и Ивањевци;
  - Изградба на трафостаница во ИЗ Петилеп (4 мегавати);
  - Изградба на водоснабдување во ИЗ Петилеп;
  - Изведба на инфраструктура во индустриска зона Опаленик
  - Изработка на урбанистички план вон населено место во индустриска зона Опаленик
  - Изработка на техничка документација за поврзување на Општина Могила со Општина Прилеп (реконструкција на патот помеѓу селата Добрушево - Канатларци);
  - Реконструкција на улици во селата Мусинци, Чарлија, Долно Српци, Ивањевци, Беранци;
  - Уредување на тротоари во населено место Могила – 2 фаза;
  - Изведба на проект за Граѓански центри во населените места Могила и Ивањевци;
  - Оградување и уредување на партер на бина во населено место Могила – 2 фаза;
  - Подготовка на техничка документација за Проект за уредување на паркови и јавно зеленило, во населените места во општина Могила;
  - Изградба и опремување на центри за ран детски развој во Могила, Добрушево и Ивањевци;
  - Изградба на водоводни системи во општина Крушево (с.Саждево, с.Борино, с.Белушино)
  - Проект за линиска инфраструктура за поврзување на х.м.Житоше – општина Долнени со н.м. Борино- општина Крушево
  - Изработка на техничка документација за мини – акумулации за наводнување во потегот Беранци – Долно Српци, Ивањевци и Путурус, Црничани, Лознани;
  - Изградба на шпундова ограда за Црна Река (Чарлија);
  - Изработка на проектна документација за асфалтирање на пат и уредување на пешачки и велосипедски патеки и уредување на излетнички места во околината на манастирите во Беранци, Лознани и Путурус;

- Реконструкција на Плоштад и ул Гоце Делчев;
- Асфалтирање на пат до с.Коњско;
- Изградба на водовод во с. Претор, туристичка населба и вилска населба;
- Фекална канализација од Битола до с.Буково;
- Фекална канализација во село Буково;
- Локален пат с Трново ,НП Пелистер во должина од 2000 м ;
- Изградба на индустриска зона во с.Новаци;
- Одржливо менаџирање со агро отпадот за загревање во рурални средини;
- Изградба на атмосферска канализација во селата Бач, Живојно, Горно и Долно Агларци;
- Изградба на дел од секундарна канализација во Новаци;
- Изградба на 3-та фаза на Проект Регулација на порој во Гермијан;
- Продлабочување на соработката со општините: Дуги рат- Република Хрватска; Општина Етимесгут од Анкара -Република Турција; Коломбел-Република Франција; Хрпеље-Козина-Република Словенија; Општина Аминдео – Република Грција;
- Изработка на проект за изградба на пешачка патека покрај магистрална улица во село Дебреште;
- Реконструкција на патна инфраструктура во општините Ресен и Кривогаштани;
- Изработка на техничка документација за Изградба на локален пат Славеј(индустриска зона) - Боротино -R2339;
- Изградба на канализациони системи во рурални средини
- Изградба на водоводни системи во рурални средини
- Тампонирање на полски патишта во руралните средини во Пелагонискиот регион
- Уредување на коритото на Црна Река
- Изградба на атмосферска и фекална канализација во индустриска зона Славеј
- Изработка на проект за колектор и пречистителна станица за инд. зона Славеј до с. Врбјани
- Реконструкција на пат од н.м. Кривогаштани, Општина Кривогаштани до н.м. Врбоец и Св.Митрани, Општина Крушево;
- Изградба на обиколница на Крушево од регионален пат со кон Битола кон скијачки центар Станич, до регионален пат кон Пуста Река;
- Изработка на урбанистичко планска документација за Општина Ресен;
- Реконструкција на локалната патна инфраструктура (асфалтирање) во Општина Ресен;
- Изградба на обиколница околу Општина Ресен (студија/техничка документација);
- Подготовка на техничка документација за изградба и изградба на канализациони системи (фекален и атмосферски систем) во населените места во Општина Ресен;
- Локален пат до с.Грумази;
- Тротоари во с.Новаци;
- Тротоари во с.Бач;
- Тротоари во с.Рибарци;
- Проект за Топлификација на с.Новаци;
- Локален пат за с.Будимирци;
- Надградба на општинска зграда во Новаци;
- Продолжување со изградба на систремот “Стрежево” во општина Новаци
- Систем за наводнување во с.Гермијан од река Елешка
- Изградба на атмосферска канализација во населените места во Општина Новаци
- Изградба на микроакумулација во близина на с. Селце и хидросистемска мрежа
- Изведба на 40 км хидросистемска мрежа, со покривање на селата Мало и Големо Коњари
- Реновирање на хидросистемската мрежа во атарот на с. Мажучиште
- Реконструкција на постојниот пат до локацијата Вештачко езеро и изградба на трим-патеки и велосипедска патека покрај него (со можност и за одморалишта, осветлени со фотоволтаици и ЛЕД-светилки).

- Изградба на водоводна и канализациска мрежа во населените места: Полчиште, Бешиште, Дуње, Пештани, Кален, Вепрчани, Чаниште
- Тампонирање на пристапни патишта до земјоделско земјиште
- Тампонирање на локален пат за поврзување на с. Покрвеник и с. Волкодери
- Чистење и одржување на локални патишта меѓу населени места во Општина Ресен
- Отварање на простор за банкини покрај локалните патишта преку чистење на диви и други растенија
- Изработка на техничка документација за тампонирање на локален пат за поврзување на руралните средини: Подмочани- Долна Бела Црква – Езерани
- Подготовка на техничка документација за изградба на канализациони системи (фекален и атмосферски систем) во населените места во Општина Ресен
- Реконструкција на Плоштад и ул Гоце Делчев во Општина Ресен
- Асфалтирање на пат од с. Стење до с.Коњско
- Реконструкција на улични мрежи во населените места Дебреште и Лажани
- Основен проект за реконструкција на локални патишта во н.м. Житоше
- Основен проект за линиска инфраструктурна градба- реконструкција на улици во нм. Црнилиште
- Изведба на пат во н.м Стровија – 3 фаза
- Проект за линиска инфраструктура за линиска инфраструктурна градба – реконструкција на општински пат Дупјачани – Деновци
- Одржување и употреба на улица Илинденска во Општина Битола
- Реконструкција на Железничка линија Битола – Креница (Грчка граница)
- Доизградба на Булеварскиот влез во Општина Битола од страната на Прилеп
- Доизградба на влезот во Општина Битола од страната на Охрид
- Изработка на ГУП на град БИТОЛА
- Изградба на велосипедски патеки во Општина Битола
- Искористување на конкурентските потенцијали во Пелагонискиот регион преку зголемување на капиталните инвестиции во инфраструктура.

Стратешка цел 4 Одржливо земјоделство и подобар квалитет на живот во руралните средини

- Изработка на Стратегија за рурален развој на Пелагонискиот регион;
- Паметно рурално претприемништво (СМАРТ РУРАЛ);
- Изработка на стратегија за рурален развој на Пелагонискиот регион;
- Санација на полски патишта;
- Изработка на проект за наводнување;
- Тампонирање на локални патишта до земјоделски површини;
- Отворање на агро - едукативен центар во населено место Могила;
- Реконструкција на водостопански зафат на Црна Река;
- Мали нискобуџетски системи за наводнување ;
- Изградба на брана на река Елешка;
- Брана за наводнување во атарот на с.Брод;
- Ревитализација на системот за наводнување (од акумулација Суводол 1 и 2 и Стругово) и воведување на штедливо наводнување (капка по капка) во Општина Демир Хисар;
- Изградба и реконструкција на патишта во рурални средини во Пелагонискиот регион кои водат до значајни културно-историски објекти
- Изградба на канализациони и водоводни системи во рурални средини во Пелагонискиот регион
- Унапредување на земјоделството во Пелагонискиот регион преку зголемување на преработката на земјоделски производи
- Промоција на потенцијалите на руралните средини во Пелагонија во печатени медиуми со поголем тираж

- Развој на органско производство
- Регистрација на ознаки за традиционален производ на мариовско бело сирење, прилепско биено сирење и прилепска скара
- поддршка на земјоделството преку воведување современи технологии и проширување на хидросистемската мрежа, испитување на култури кои се резистентни на климатски промени, како и изработка на упатства и прирачници за примена на мерки за справување со климатски промени
- Поддршка при брендирање и стандардизирање на производи согласно со процедурите и законските прописи за традиционални производи и производи со географско потекло
- Развој на зони и содржини за рурален туризам
- Подготовка на студија и материјали за стимулирање инвестиции за изградба на преработувачки капацитети на земјоделски производи
- Поддршка за формирање на ЛАГ-ови
- Поддршка за примена на нови агро-еколошки мерки во јаболковото производство
- Поддршка на мали и средни бизниси за преработка на јаболко
- Поддршка на културни настани во руралните средини во Општина Ресен (Топол културен бран, Преспански Јаболкобер)

Стратешка цел 5 – Заштита и унапредување на животната средина

- Заедничка прекугранична соработка за заштита на населението од природни непогоди и катастрофи предизвикани од човечки фактор J-CROSS
- Едукација за искористување на биомасата и воспоставување на соработка меѓу засегнатите страни
- Изработка на ЛЕАП за општините од ППР
- Обезбедување сертификат за енергетските карактеристики на јавни објекти во ППР;
- Топлификација и гасификација на Битола
- Гасификација на Битола
- Замена на постојните светилки од градското улично осветлување со нови енергетско-ефикасни светилки
- Реконструкција речно корито река Драгор
- Формирање на еко-центар за млади во Општина Битола
- Воспоставување на современ интегриран систем на управување со отпад во Општина Битола
- Изградба на резервоар за вода во н.м. Пресил;
- Изградба на канализациони системи во н.м. Пресил, Св. Митрани и Врбоец;
- Набавка на опрема за комунално одржување на Општина Ресен;
- Набавка на опрема за чистење на канали и речни корита;
- Подготовка на техничка документација за изградба и изградба на пречистителни станици во населените места во Општина Ресен;
- Изградба на хлоринатори месните заедници во Општина Ресен;
- Подобрување на енергетската ефикасност на јавните згради во Општина Ресен;
- Изградба на канализација на ул. Обиколна;
- Изградба на канализација во с. Грнчари;
- Изградба на канализација во с. Подмочани;
- Изградба на канализација во с. Перово;
- Изградба на пречистителна станица во с. Перово;
- Изградба на канализација во с.Д.Дупени;
- Изградба на пречистителна станица во с.Д.Дупени;
- Изградба на канализација во с.Крани;
- Изградба на пречистителна станица во с.Крани;
- Изградба на канализација во с.Брајчино;
- Изградба на пречистителна станица во с.Брајчино;

- Изградба на канализација во с.Стење;
- Изградба на пречистителна станица во с.Стење;
- Изградба на канализација во с.Сливница
- Изградба на пречистителна станица во с.Сливница
- Изградба на канализација во с.Претор, туристичка населба и вилска населба;
- Изградба на пречистителна станица во с.Претор, туристичканаселба и вилска населба;
- Изградба на пречистителна станица во с.Сливница;
- Изградба на пречистителна станица во с.Љубојно;
- Проект водовод за селата Арматуш и Мегленци;
- Изградба на водовод за селата Бач. Брод, Добровени и Живојно;
- Фекална канализација со прочистителна станица во с.Рибарци;
- Фекална канализација со прочистителна станица во с.Бач;
- Фекална канализација со прочистителна станица во с.Гермијан;
- Фекална канализација со прочистителна станица во с.Добромири;
- Прочистителна станица во с.Новаци;
- Надградба на капацитетите за заштита од поплави во општина Долнени;
- Набавка на возило за собирање и транспорт на комунален отпад;
- Зајакнување на техничките капацитети за собирање на комунален отпад во општините Прилеп и Демир Хисар;
- Изградба на пречистителна станица за отпадни фекални води за град Демир Хисар
- Изградба на фекална канализациона мрежа за отпадни води во с.Единаковци
- Изградба на фекална канализациона мрежа за отпадни води во с. Жван
- Инсталирање мерни станици за контрола на квалитетот на воздух (мерење на CO2 и ПМ10 вдишливи честички)
- Изработка на техничка документација и реализирање проекти и активности за заштита, зачувување и подобрување на квалитетот на водите
- Чистење над 30 км одводни канали во Прилепскиот дел од Пелагонија
- Подготовка на проектна документација за енергетска ефикасност на објектите под надлежност на локалната самоуправа и централната власт
- Утврдување на локација за депонирање на градежен шут , обезбедување на потребна техничка документација за претоварна станица за градежен шут и организација на претоварната станица
- Поставување на мониторинг станици со метеоролошки параметри и параметри за квалитет на амбиентален воздух на подрачјето на Општина Ресен
- Дефинирање на изворите на загадување на почвата, изработка на План за намалување на загадувањето на почвата со прелог мерки за имплементација на планот
- Изработка на техничка документација и уредување на речните корита во Пелагонискиот регион
- Подобрување на системот за заштита на животната средина во Пелагонискиот регион преку јакнење на институционалните капацитети за комунални услуги и заштита и безбедност на граѓаните, нивните материјални добра и природното и културно богатство.

М-р Наташа Петровска

**Претседател на Советот за развој на
Пелагонискиот плански регион**